

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Фах

(підготовка магістерської виконавської програми)

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

«Магістр»
В5 «Музичне мистецтво»
«Музичне мистецтво»
Баян

Курс	1-2
Семестр	1-3

Статус

Обов'язкова

ECTS	12
Годин	360
Індивідуальні	96
Самостійна робота	264

Форма контролю

Іспит, атестаційний іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Заєць Віталій Миколайович доцент, кафедри баяна та акордеона, кандидат мистецтвознавства Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ
e-mail	zaetsa@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегічні шляхи реформації системи педагогічної освіти у відповідності з Державною національною програмою «Освіта» і Закону України «Про вищу освіту» є основою для розвитку інтелектуального, професійного та духовного потенціалу суспільства. Це ставить складні завдання перед вищою школою в галузі музичної педагогіки, як базового рівня інтеграції виконавської, навчальної, педагогічної, наукової, дослідницької, інноваційної діяльності, де формуються нові системи навчання і дослідницькі мережі. Усе це потребує високоякісної підготовки магістрів, вимагає виховання нової науково-інноваційно мислячої генерації фахівців, здатних до активної професійно-творчої діяльності, спроможних залучити молоде покоління до глибокого пізнання й самостійно-творчого ставлення до музичного мистецтва.

Саме тому, навчальну програму «Підготовка магістерської виконавської програми» (спеціалізація: Баян) розроблено на основі теорії формування виконавської майстерності баяніста та практичних рекомендацій, складених на ґрунті багаторічного виконавського і педагогічного досвіду, узагальненого й науково обґрунтованого за останні роки в дисертаційних та монографічних працях відомих фахівців.

Програма включає 360 годин (індивідуальних – 96 годин, самостійних – 264 годин), що забезпечує структурну цілісність освітньо-виховного процесу формування виконавської майстерності баяніста в основі якої: загальні настанови щодо перспективи становлення музиканта-виконавця; накопичення знань та вмінь, методика роботи в класі; методика організації навчального процесу в музичному навчальному закладі; загальні завдання в опануванні художнім репертуаром; зміст та обсяг індивідуального робочого плану магістра; зразки індивідуальних програм відносно семестру; умовна класифікація репертуару за принципом інтелектуально-художньої складності; рекомендована методична література.

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів-виконавців що майстерно володіють грою на баяні.

Основним завданням дисципліни є навчання магістрів особливостям гри на баяні та професійному застосуванні набутих ними знань і навичок у майбутній педагогічній і виконавській діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен **знати:**

- засади професійності майстерності виконавства на баяні;
- основні закономірності штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення;
- особливості використання засобів музичної виразності на різних етапах розвитку світової і національної музичної культури;
- сучасні досягнення в галузі баянного виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

повинен вміти:

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- вивчати кращі традиції виконавських шкіл;
- поєднувати виконавську майстерність з художнім осмисленням твору.

повинен мати навички:

- самостійної роботи;
- читання з аркушу;
- оволодіння різноманітними засобами техніки.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача
- ПРН 9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.
- ПРН 10. Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

У зв'язку з цими завданнями викладання дисципліни повинно мати педагогічну і виконавську спрямованість.

У зв'язку з цими завданнями викладання дисципліни повинно мати педагогічну і виконавську спрямованість. Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

ПЕРЕЛІК МОДУЛІВ І ТЕМ

Змістовий модуль 1.

Художньо-сміслова роль фактури в музичному мистецтві.

Тема 1. **Введення у спеціальність.**

Тема 2. **Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.**

Тема 3. **Динамічний фон як засіб рельєфного відтворення музичної фактури.**

Змістовий модуль 2.

Логіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця.

Тема 1. Специфіка виконавського музичного мислення.

Тема 2. Робота над мелодією – головний фактор цілісності художньої майстерності.

Тема 3. Цілісне виконання музичного твору.

Змістовий модуль 3.

Формування досвіду музично-виконавської діяльності.

Тема 1. Емоційне мислення музиканта-виконавця як інтелектуально-творчий процес.

Тема 2. Основи формування творчої самостійності. Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали знаходяться в бібліотеці та надсилаються у відповідну групу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Попередній контроль – спрямований на виявлення знань, умінь і навичок.

Самоконтроль – самооцінка знань, умінь, навичок.

Поточний контроль – виконання практичних завдань. Це практична контрольна перевірка (синтезована – узагальнена перевірка знань, умінь, навичок; ймовірна – перевірка всієї системи знань, частини програми або в цілому).

Модульний контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу (змістовного модулю) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення рубіжного атестування протягом семестра (форми контролю: академконцерти повторного та нового репертуару, технічний залік).

Підсумковий контроль – проводиться (як правило в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному іспиті) з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі іспиту в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом. Включає виконання практичного завдання.

Модульний і підсумковий контроль як правило проводиться колективно.

Об'єктивність колективної оцінки за виконання практичного завдання (концертної програми) визначається виставленням балів по параметрам: артистизм, інтерпретація, самостійність мислення, музикальність, складність програми, майстерність, зростання виконавця, виставлення середнього балу, а також можливості пріоритетного значення одного з названих параметрів, який або різко підвищився, або залишається на попередньому рівні чи знижується.

Умови допуску до підсумкового контролю (іспит або залік в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному іспиті):

1. Виконання навчального плану.

2. Дотримання термінів та успішне виконання всіх запланованих завдань (програм), виступи на концертах чи академічних заходах (важливе підтвердження практичних навичок через участь у концертах, конкурсах або підготовку спеціальних програм).

3. Відсутність академічної заборгованості на момент складання підсумкового іспиту та дотримання правил навчального закладу, етичних норм і вимог щодо підготовки до занять.

Викладачі або завідувачі кафедри попередньо інформують студентів про умови допуску до підсумкового контролю, щоб у кожного була можливість виконати ці вимоги.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Індивідуальні заняття	20
2.	Самостійна робота	20
3.	Академічний концерт нового (повторного) репертуару / технічний залік	30
4.	Іспит	30
	Всього	100

Критерії оцінювання

Бал	Загальні критерії оцінки
Відмінно «А» 100	Студент має свідомі знання музичного матеріалу у межах програми; узагальнює та творчо застосовує асоціативні зв'язки між музичними творами, творами інших мистецтв та життєвими явищами; вільно та свідомо використовує спеціальну музичну термінологію у роздумах, висновках та узагальненнях щодо прослуханого або виконаного твору; рівень мистецького мислення достатньо високий; самостійно використовує природні здібності, набуті знання та уміння в музичній діяльності.
95	Студент володіє музичним матеріалом у межах програми; вміє використовувати здібності, знання та уміння у нових завданнях; демонструє знання спеціальної музичної термінології, її усвідомлення; уміння систематизувати, узагальнювати, аналізувати, інтерпретувати музичні твори, асоціювати їх з творами інших мистецтв та життєвими явищами, застосовувати здобуті знання у музичній діяльності.
90	Студент має міцні, ґрунтовні знання, але, аналізуючи музичні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях та спеціальній музичній термінології; не завжди обґрунтовано може довести свою думку щодо музичних явищ; вказані неточності може виправляти самостійно.
Добре «В» 82–89	Виставляється студенту, який виконав програмний матеріал семестру, систематично працював. Його виконання грамотне, художньо продумане, хоча недостатньо яскраве, також мають місце деякі втрати в технічному відношенні.

Добре «С» 74–81	Студент вміє сприймати і виконувати музичні твори, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень; недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією при аналізі музичних явищ.
Задовільно «D» 64–73	Отримує студент, який в цілому справляється з виконанням програми, але недостатньо володіє виконавськими навичками, у виконанні припускається неточностей у нотному тексті, темпах, а також несистематично працював під час семестру та не повністю виконав індивідуальний робочий план.
Задовільно «E» 60–63	Студент здатний сприймати та відтворювати значну частину музичних творів, але має слабо сформоване художнє мислення. Не завжди вміє аналізувати або інтерпретувати музичні твори, які потребують абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології.
Незадовільно «FX» 35–59	Студент здатний сприймати та виконувати окремі фрагменти музичних творів; знає незначну частину музичного матеріалу; застосовує обмежений термінологічний та словниковий запас.
Незадовільно “F” 1–34	Студент володіє незначною частиною музичного матеріалу та спеціальної музичної термінології; має слабо сформований рівень сприйняття музичних творів, обмежені вміння та навички; словниковий запас дає змогу викласти думку на елементарному рівні.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом баяніста / упор. С.Чапкій. К., 1964 (К., 1967)
2. Альбом баяніста / упор. В.Паньков і М.Давидов. К., 1969 (К,1970)
3. Альбом баяніста / упор. В. Бесфамільнов. К., 1971 (К., 1974; К.,1975; К., 1977; К., 1978, К., 1979; К., 1980; Вип. 3, К., 1985)

4. Альбрехтсбергер І. Фуги: Для фортепіано. Л., 1972
5. Асєєв І. Симфонічні фуги для органа, К., 1976
6. Бах І.К. Сонати: Для фортепіано. К., 1961, т. 1; 1977, т. 2
7. Бах І.С. Поліфонічний зошит: Для фортепіано. Лейпціг, 1979
8. Бах І.С. Твори для органа: В дев'яти томах. Лейпціг, 1950-1951
9. Білошицький А. Концертна партита № 1. К., 1985 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
10. Білошицький А. Концертна транскрипція вальсу Л. Ріда. К., 1993
11. (консерваторія-бібліотека-рукопис)
12. Білошицький А. Сюїта № 1 „Пори року» (друга редакція). К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
13. Білошицький А. Сюїта № 3 „Іспанська”. К., 1992 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
14. Білошицький А. Сюїта № 4 „З глибини віків”. К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
15. Білошицький А. Три характерні віртуозні етюди. К., 1987 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
16. Василенко В. Обр. укр. нар. пісні „Глибока криниця” Вибрані обробки та перекладення А.Беляєва. Л., 1968
17. Виховання баяніста / упор. В.Бесфамільнов і А.Семешко. К., 1989
18. Вівальді А. Пори року: 4 концерти (для скрипки, струнних і органа (або чембало). Ред. Д.Маліп'єро, Вид 2. К., 1986 (Партитура)
19. Віртуозні транскрипції для баяна І.Яшкевича. К., 1973; К., 1975
20. Власов В. Концерт № 3: Для баяна з оркестром. Клавір. Одеса, 1973 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
21. Власов В. Соната-експромт Для баяна. Одеса, 1989 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
22. Власов В. Сюїта для баяна. К., 1982
23. Володимиров В. Концерт для баяна з оркестром.
24. Гайдено А. Соната для готово-виборного баяна. Харків-К., 1986 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
25. Десять фуг українських композиторів в перекладенні для баяна. К., 1973.
26. Дикусаров В. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. Донецьк, 1956 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
27. Дикусаров В. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. Донецьк, 1971 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
28. Дикусаров В. Соната-симфонія для готово-виборного баяна. К., 1991 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
29. Дикусаров В. Сюїта „На далекій Півночі”: Для готово-виборного баяна. К., 1991 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
30. Дикусаров В. Твори для баяна / упор. А.Семешко. К., 1991
31. Домінчен К. Вальс / ред. М. Гаренко, К., 1953
32. Зубицький В. Партита № 2. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
33. Іщенко Ю. Сюїта для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
34. Класичні твори в перекладенні для баяна. Вип. 4 / упор. В. Паньков. К., 1975
35. Класичні твори в перекладенні для готово-виборного баяна. Вип. 6 / упор. В.Паньков. К., 1978
36. Концертні твори українських композиторів для готово-виборного баяна /упор. А.Семешко (Вип. 1, К., 1983; Вип. 2, К., 1986; Вип. 3, К., 1990)
37. Косенко В. 11 етюдів у формі старовинних танців: Для фортепіано /упор. О.Ліфоренко. К., 1987
38. Кураєв Є. Інтермецо. К., 1978

39. Кураєв Є. Прелюдія у старовинному стилі. К., 1964 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
40. Лапинський Я. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1972
41. Лапинський Я. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1974
42. Лисенко М. Вибрані твори для фортепіано. К., 1973
43. Ліст Ф. Великі етюди за каприсами Н. Паганіні / Перекл. для баяна М.Коцюби. К., 1983
44. Ліст Ф. Твори для органа: У 2-х т. Лейпциг, 1952
45. Ляшенко Г. Соната для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
46. Мендельсон Ф. Органні прелюдії і фуги. Лейпциг, 195.1
47. Моцарт В. Варіації, Рондо, Фантазії: Для фортепіано. Л., 1981
48. Музика сучасних композиторів для готово-виборного баяна або акордеона. Вип. 3 / упор. П.Говорушко. Л., 1979
49. Музика старовинних майстрів: Для фортепіано. Вип. 2 / упор. Л.Грабко. Л., 1990
50. Муха А. Фуга на дві теми. К., 1993 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
51. Мясков К. Дев'ять концертних п'єс у формі танців. К., 1969
52. Мясков К. Концерт № 1 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1969
53. Мясков К. Концерт № 2 для баяна з оркестром. Клавір. К., 1973
54. Мясков К. Шість концертних п'єс у формі танців. К., 1966
55. Народні пісні і танці в обробці для баяна / упор. В.Іванов. К., 1989
56. Органна музика. Вип. 1 (упор. А.Котляревський). К., 1978
57. Органна музика. Вип. 2 / упор. А.Котляревський. К., 1980
58. Пацукевич В. Романтична сюїта для баяна. К., 1988
59. П'єси радянських композиторів в перекладенні для виборного баяна / упор. О.Костін і М.Чембержі К., 1979
60. Подвала В. Партита для готово-виборного баяна. К., 1978 (консерваторія- бібліотека-рукопис)
61. Подгорний В. Твори для баяна / упор. А.Семешко. К., 1988
62. Поліфонічні п'єси українських композиторів для фортепіано / упор. Г.Гельфгат. К., 1973
63. Поліфонічні п'єси українських та російських композиторів для фортепіано / уп. Б.Міліч. Вип. 1, К., 1972; Вип. 2, К., 1973
64. Поліфонічні твори українських композиторів в перекладенні для готово-виборного баяна. К., 1979
65. Поліфонічні твори українських радянських композиторів для фортепіано / упор. Б.Верещагін (Зошит 1, К., 1979; Зошит 2, К., 1981; Зошит 3, К., 1985)
66. Популярні віртуозні твори в перекладенні та обробці для баяна / упор. О.Дмитрієв. М., 1988
67. Пушкаренко О. Соната для готово-виборного баяна / ред. О.Дмитрієва. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
68. Ревуцький Л. Канон (перекл. Л.Горенко). К., 1966
69. Рунчак В. Меса-реквієм. К., 1982 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
70. Рунчак В. Сюїта „Портрети композиторів”. К., 1988 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
71. Рунчак В. Сюїта № 2 „Українська”. К., 1982 (консерваторія-бібліотека-рукопис)
72. Старовинні майстри клавірної музики. Італійські композитори XVII-XVIII століть. Том 3. Лейпциг
73. Твори зарубіжної класики в перекладенні для баяна. Вип. 2 / упор. А.Онуфрієнко. К., 1971
74. Твори зарубіжних композиторів в перекладенні для баяна. Вип. 6 / упор. А.Онуфрієнко. К., 1975

75. Твори української класики: Для баяна / упор. М.Різоль. К., 1961
76. Томчин А. Соната для готово-виборного баяна. Л., 1384
77. Українська фортепіанна музика. Вип. 2 / упор. М.Степаненко. К., 1973
78. Українська фортепіанна музика. Вип. 4 / упор. М.Степаненко. К., 1974\
79. Хрестоматія педагогічного репертуару. Вип. 1 / упор. В. Бесфамільнов, В.Паньков, А.Семешко. К., 1988
80. Шамо. І. Картини російських живописців: Сюїта для фортепіано. Видання 3. К., 1973
81. Шамо Ю. Партита-п'єкколо для готово-виборного баяна. К.. 1985
82. Шамо Ю. Сюїта для готово-виборного баяна. К., 1990 (консерваторія-бібліотека-рукопис)

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором. К., 1982
2. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяна. К., 1977
3. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста. К., 1933
4. Коцюба М. Деякі прийоми звуковидобування на баяні. К., 1984
5. Мірек А. Основи постановки акордеоніста. К., 1974
6. Паньков В. Гами, тріззвуки, арпеджіо для вибірнього баяну. К., 1982